

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA

Oikeus hankkia, vastaanottaa ja tuottaa tietoa
tasavertaisen tiedonvälityksen haasteet

Taustamateriaali asiantuntijapaneeliin

Tasavertaisen tiedonvälityksen haasteet, 5.10.2007, Turku

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	2
Johdannoksi.....	3
Kysely tiedonvälityksen ongelmakohtista Suomessa.....	4
Vastausyhteenveto.....	4
<i>Oikeus hankkia ja vastaanottaa tietoa</i>	5
<i>Oikeus tuottaa tietoa</i>	6
Kysely ja jatkotoimenpiteet	6
<i>Palaute</i>	6

Liitteet:

1. Kyselykirje
2. Saadut vastaukset
3. Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan ohjelmatarjonta Turun kirjamessuilla 2007

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2007

Oikeus hankkia, vastaanottaa ja tuottaa tietoa – tasavertaisen tiedonvälityksen haasteet
Taustamateriaali Tasavertaisen tiedonvälityksen haasteet -asiantuntijapaneeliin, 5.10.2007, Turku
Kettunen Reetta, toim.

ISSN 1797-1276

© Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja kirjoittajat

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan julkaisuja -sarjassa julkaistaan neuvottelukunnan toiminnan yhteydessä syntyneitä ja siihen liittyviä muistioita, raportteja ja muuta aineistoa. Julkaisut ovat luettavissa neuvottelukunnan verkkosivustolta <http://www.tjnk.fi/julkaisut.shtml>,

Julkaisusarjan materiaalia saa hyödyntää hyvien tapojen mukaisesti. Tietoja käytettäessä on mainittava lähde ja verkkojulkaisusarjan osoite.

Johdannoksi

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on opetusministeriön asiantuntijaelin, joka seuraa tieteen, taiteen ja tekniikan saavutuksia Suomessa ja ulkomailla. Neuvottelukunta jakaa vuosittain kohdeapurahoja ja tekee opetusministeriölle esitykset sekä tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon saajista että tietokirjallisuuden laatukirjallisuuden ostotukilistalle otettavista teoksista. Neuvottelukunta antaa ministeriölle lausuntoja toimialaansa liittyvistä kysymyksistä ja tekee esityksiä ja aloitteita eri tavoista edistää tiedon levittämistä.

Neuvottelukunta on asettanut tasa-arvoisen tiedonsaannin edistämisen yhdeksi toimintansa päätavoitteeksi. Samalla neuvottelukunta tukee Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuotta 2007¹, jonka tavoitteena on mahdollistaa oikeudenmukainen yhteiskunta myös teemavuoden jälkeen.

Euroopan teemavuoden tavoitteet ovat seuraavat:

- a) Oikeudet — Lisätään tietoa yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen liittyvistä oikeuksista sekä moniperusteiseen syrjintään liittyvistä ongelmista — Euroopan teemavuodella tuodaan esiin, että kaikilla ihmisillä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään taikka sukupuoliseen suuntautumiseen katsomatta. Euroopan teemavuoden avulla voidaan parantaa syrjinnän kohteeksi joutuneiden henkilöiden tietoisuutta oikeuksistaan ja syrjinnän vastaisesta yhteisön lainsäädännöstä.
- b) Edustus — Käynnistetään keskustelu siitä, miten voitaisiin lisätä syrjinnän kohteeksi joutuneiden ryhmien osallistumista yhteiskunnan toimintaan sekä miesten ja naisten tasapuolista yhteiskunnallista osallistumista — Euroopan teemavuodella kannustetaan pohtimaan ja keskustelemaan siitä, että näiden ryhmien osallistumista yhteiskunnan toimintaan ja syrjinnän vastaisiin toimiin kaikilla sektoreilla ja tasoilla olisi lisättävä.
- c) Tunnustaminen — Monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden arvostaminen ja helpottaminen — Euroopan teemavuodella korostetaan myönteistä panosta, jonka ihmiset sukupuolesta, rodusta tai etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumukselta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta voivat antaa koko yhteiskunnalle, erityisesti korostamalla monimuotoisuuden etuja.
- d) Kunnioitus — Yhteenkuuluvuuden lisääminen yhteiskunnassa — Euroopan teemavuodella lisätään tietoa siitä, miten tärkeää on poistaa stereotyyppisiä käsityksiä, ennakkoluuloja ja väkivaltaa, edistää kaikkien yhteiskunnan jäsenten välisiä hyviä suhteita, etenkin nuorten keskuudessa, ja edistää ja levittää syrjinnän torjumisen perustana olevia arvoja.²

Yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuoden tavoitteet edellyttävät tasa-arvoisen tiedonvälityksen³ toteutumista. Oikeus tietoon — oikeus hankkia, vastaanottaa ja tuottaa tietoa — sisältyy ajatuksellisesti kaikkiin teemavuoden tavoitteisiin.

Oikeus tietoon on ihmisen perusoikeus. Tasa-arvo, yhdenvertaisuuden periaate, edellyttää tasavertaista tiedonvälitystä kaikille väestöryhmille.

¹ Suomessa teemavuoden kansallisena vastuutahona toimii työministeriö.

<http://www.yhdenvertaisuus.fi>-sivusto toimii yhtenä kotimaisena teemavuoden tiedotuskanavana, ja sivustolta löytyy asiaa koskevia hyödyllistä tietoa ja linkkejä.

Ks. myös <http://europa.eu/scadplus/leg/fi/cha/c10314.htm>

² Lähde: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös 771/2006/EY, julkaistu EUVL L 146, 31.5.2006

³ Termi 'tiedonvälitys' tässä yhteydessä kattaa tiedon välityksen laajasti eli sisältää tiedon tuottamisen, saamisen, välittämisen ja hyödyntämisen kaikissa moninaisissa muodoissaan.

Kysely tiedonvälityksen ongelmakohtista Suomessa

Tasa-arvoisen tiedonvälityksen toteutumiseen liittyy monta haastetta. Saadakseen paremman kuvan, minkälaisia ongelmia tiedonvälitykseen liittyy Suomessa, tiedonjulkistamisen neuvottelukunta pyysi eri tahoja ja toimijoita määrittämään kolmesta viiteen ongelmaa, jotka liittyvät tasavertaiseen tiedonvälityksen toteutumiseen.

Seuraavat tahot vastasivat kyselyyn

- Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.
- Hakunilan kansainvälinen yhdistys
- Ihmisoikeusliitto
- Kuurojen Liitto ry
- Näkövammaisten keskusliitto
- Romaniasiain neuvottelukunta RONK
- Saamelaisasiain neuvottelukunta
- Selkokeskus
- Suomen Journalistiliitto
- Suomen Kuurosokeat ry
- Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
- Turun Kulttuurikeskuksen Kansainvälinen kohtaustapaikka
- Valtakunnallinen vammaisneuvosto VANE⁴
- Vähemmistövaltuutetun toimisto

Kyselykirje ja saadut vastaukset ovat liitteinä 1 ja 2.

Vastausyhteenveto

Vastausyhteenveto ei pyri olemaan kaiken kattava vaan kokoaa yhteen teemoja, joita taustoiltaan erilaiset ryhmät toivat esille vastauksissaan. Saadut vastaukset on koottu liitteeksi 2, ja lukijan on syytä tutustua niihin huolella: vastaukset ovat muiston tärkein anti. Saaduista vastauksista selviää myös se käytännön ongelmien kirjo, joka tiedonvälityksessä esiintyy.

Yhteenvedossa ei myöskään haeta ongelmien ratkaisuja.

Saaduissa vastauksissa nousi esiin yleinen periaate jokaisen yksilön oikeudesta tietoon: oikeuteen hankkia, vastaanottaa ja tuottaa tietoa. Lyhyt ote yhdestä vastauksesta kiteyttää tasavertaisen tiedonvälityksen haasteet:

Tieto pitäisi pystyä sekä vastaanottamaan että itse tuottamaan omalla kommunikaatiotavalla.⁵

Osallisuus tiedonvälityksessä aktivoi ja tarjoaa mahdollisuuden osallistua päätöksentekoon sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Osallistuva ja aktiivinen kansalainen osaa yleensä hankkia ja käyttää tarvitsemaansa tietoa. Ulkopuolisuus tiedonvälityksessä passivoi, mikä puolestaan voi johtaa syrjäytymiseen kehittyvässä ja muuttuvassa yhteiskunnassa.

⁴ VANE:n vastauksen liitteenä tulivat vastaukset seuraavilta vammaisjärjestöiltä.

- Selkotavoiteohjelma (Selkokeskus)
- Näkövammaisten keskusliitto
- Kuurojen Liitto ry.
- Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.

⁵ Tiedottaja Tuija Wetterstrand, Suomen Kuurosokeat ry

Oikeus hankkia ja vastaanottaa tietoa

Oikeus hankkia ja vastaanottaa tietoa edellyttää, että tieto on saatavilla ja että tieto esitetään ymmärrettävässä muodossa.

Suomalainen tiedonvälitys perustuu suurelta osin kirjoitettuun ja puhuttuun kieleen. Kielistä käytetyimmät ovat luonnollisesti suomi ja ruotsi. Myös englanninkieltä, erityisesti kirjallisena, käytetään (esitteet, Internet). Muilla äidinkiellillä tietoa on rajoitetummin saatavilla.

Kirjoitettu kieli on usein vaikeaselkoista. Erityisesti viranomaiset suosivat selkeän ilmaisun sijasta kapulakieltä: käytetään pitkiä lauseita, abstraktia kieltä ja lyhenteitä. Kieltä taitamaton tai viranomaiskieltä ymmärtämätön jää helposti vaille olennaista tietoa.

Arkipäivän puheessa käytetty kieli ja asiantuntijoiden käyttämä kieli eroavat toisistaan. Useat maahanmuuttajat oppivat puhekieltä, joka eroaa vaikkapa terveydenhuollon ammattilaisten käyttämästä kielestä. Käytännössä tämä hankaloittaa tiedon etsimistä ja ymmärtämistä, mikäli esimerkiksi sukupuolisuuteen liittyvät termit ovat kadulta opittuja.⁶

Suhtautuminen kirjoitetun kielen käyttöön on kulttuurisidonnaista. Monissa kulttuureissa suullista informaatiota pidetään ensisijaisena tietolähteenä.

Näkö- ja kuulovammaisille kirjoitetun ja puhutun kielen ylivalta luo omat esteensä, ja ongelmat pahenevat kun vamman aste tai moninaisuus lisääntyy. Esimerkiksi kaksoisaistivammaiset, erityisesti täysin kuurosokeat, saattavat tarvita tulkkia kaikkeen tiedonvälitykseen: ilman tulkkia mikään tieto ei välity kuurosokeilta tai kuurosokeille.

Tieto- ja kommunikaatiotekniikan kehittyminen asettaa uudenlaisia ongelmia tiedon välitykseen. Yhä suurempi määrä tärkeää tietoa on saatavilla ainoastaan Internetistä ja usein myös sellaisessa muodossa, etteivät käytetyt tiedostomuodot ole yhteensopivia esimerkiksi näkövammaisten apuvälineiden kanssa.

Internetsivustojen käytettävyys, esimerkiksi navigaation logiikka, saattaa olla hankalasti hahmotettavissa. Toisaalta ihmisten tietotekninen osaaminen on eritasoista eivätkä kaikki väestöryhmät osaa hyödyntää verkkoa lainkaan. Internetin käyttöön vaikuttaa myös tietoyhteyksien saatavuus ja kotitalouksien varallisuus.

Tietotekniikan kehitys myös edistää tiedonvälitystä. Apuvälineiden kehitys helpottaa tiedonsaantia ja kommunikaatiota. Internet-sivustoja voidaan rakentaa niin, että monikielisten sivustojen tuottaminen ja päivittäminen on helpompaa. Verkon välityksellä voidaan levittää tietoa viittomakielellä tai vaikkapa äänikirjoja. Toisaalta palvelujen ja asiointin keskittäminen verkkoon, ilman ihmiskontaktia, aiheuttaa ongelmia henkilöille, joille sähköinen asiointi on hankalaa.

Tietotekniikan kehittyminen ei poista tukihenkilöiden — tulkkien, avustajien, tulkitsijoiden ja selittäjien — tarvetta. Erityisryhmät tarvitsevat paljon tukea ja tietoa, jonka tulee olla heille sopivalla tavalla annettua.

Tasavertaisen tiedonvälityksen edellytys on oikeiden viestintätarpeiden, -tapojen ja -kanavien löytäminen. Mikäli tieto ei tavoita kohderyhmäänsä, se ei välity. Siksi erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien, lähtökohdat ja tavat tulee ottaa huomioon tiedonvälityksessä.

Suomalainen yhteiskunta ei ole myöskään sukupuolineutraali, eikä media ole yhteiskunnasta irrallinen saareke. Informaatioyhteiskunnassa median vaikutusvalta kasvaa. Tällöin on syytä tarkastella kenen ääni ja näkökulmat mediassa kuuluvat.

⁶ Elina Hermanson LT, henkilökohtainen keskustelu

Oikeus tuottaa tietoa

Oikeus tuottaa tietoa edellyttää tasavertaista osallisuutta tiedon tuottamisen ja levittämisen prosesseihin.

Vastauksissa tuotiin selkeästi esille, että mahdollisuus osallistua tiedon tuottamisen prosesseihin on tasavertaisen tiedonvälityksen edellytys. Vähemmistöryhmien osallistuminen tiedon tuottamiseen edistäisi vähemmistökohtaisten näkemysten ottamista huomioon tiedonvälityksessä sekä teknisesti että sisällöllisesti.

Osallisuus tiedon tuottamiseen pitäisi olla mahdollista mediassa ja julkishallinnollisessa tiedotustyössä.

Osallisuuden esteitä ovat esimerkiksi tarpeellisen kielitaidon ja viestintätaitojen puute ja alhaisempi koulutustaso, jotka estävät pääsyn ammattimaiseen tiedontuottamiseen. Toisaalta oman äänensä ja mielipiteensä saaminen kuuluville esimerkiksi kansalaiskeskustelun tai -vaikuttamisen kautta edellyttää yhteiskunnan toiminnan ja rakenteiden tuntemusta, mikä esimerkiksi maahanmuuttajilla on usein puutteellista.

Tasa-arvoisen tiedonvälitykseen vaikuttaa myös median keskittyminen muutamalle suurelle toimijalle.

Tietotekniikan kehittyminen, erityisesti Internet, antaa yhä useammalle mahdollisuuden tuottaa yksin ja yhdessä viiteryhmänsä kanssa omaa tiedonvälitystä ja mahdollisuuden osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tämä mahdollisuus on kuitenkin rajoittunutta, sillä kaikilla ei ole tietoteknisiä tai muita valmiuksia omaehtoiseen sisällöntuotantoon.

Lisääntynyt sisällöntuotto Internetiin tuo mukanaan myös varjopuolia. Näitä ovat esimerkiksi kansanryhmiä vastaan suunnatut, usein nimettömät, kirjoitukset, jotka räikeydellään rikkovat sanavapauden rajoja.

Kysely ja jatkotoimenpiteet

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on yksi Turun kirjamesseujen perustajayhteisöistä. Neuvottelukunnalla on messuilla oma osastonsa, ja neuvottelukunta järjestää messuille myös ohjelmaa. Vuoden 2007 kirjamesseuilla neuvottelukunnan ohjelmatarjontaa tukee Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuotta (ohjelmatarjontaa on liitteenä 3).

Messujen yhteydessä järjestetään asiantuntijapaneelikeskustelu, jossa haetaan vastauksia tasavertaisen tiedonvälityksen haasteisiin. Keskustelun taustamateriaalina toimii tämä kysely.

Seminaarikeskustelun, saatujen suositusten ja palautteen perusteella tiedonjulkistamisen neuvottelukunta päättää jatkotyön muodosta ja tavoitteista.

Palaute

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta pyytää palautetta tästä yhteenvedosta ja paneelikeskustelusta. Myös muut kuin nyt kyselyyn vastanneet tahot voivat vastata kyselyyn ja määritellä lyhyesti kolmesta viiteen ongelmaa, jotka liittyvät tasa-arvoiseen tiedonvälitykseen.

Kaikki palaute toimitetaan sähköpostitse osoitteeseen info@tjnk.fi. Saatu palaute ja lisämateriaali otetaan huomioon asian jatkotyöskentelyssä. Saatu materiaali voidaan julkaista.

Aihe: Kysely tasa-arvoisen tiedonvälityksen haasteista

Arvoisa vastaanottaja

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on opetusministeriön asiantuntijaelin, joka seuraa tieteen, taiteen ja tekniikan saavutuksia Suomessa ja ulkomailla. Neuvottelukunta jakaa vuosittain kohdeapurahoja ja tekee opetusministeriölle esitykset sekä tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon saajista että tietokirjallisuuden laatukirjallisuuden ostotukilistalle otettavista teoksista. Neuvottelukunta antaa ministeriölle lausuntoja toimialaansa liittyvistä kysymyksistä ja tekee esityksiä ja aloitteita eri tavoista edistää tiedon levittämistä.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta osallistuu Turun kirjamesseihin omalla osastolla sekä järjestää messuille myös ohjelmaa, kuten seminaareja. Vuonna 2007 neuvottelukunta on valinnut kirjamesseujen teemakseen Yhdenvertaisuuden. Neuvottelukunta toivoo näin tukevasa Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuotta 2007 ja sen erityistavoitteita (1).

Neuvottelukunnan järjestämään ohjelmaan suunnitellaan asiantuntijaseminaaria, jossa keskustellaan erityisryhmien tiedonsaantiin liittyvistä kysymyksistä. Näistä kysymyksiä ovat esimerkiksi miten mahdollistetaan eri väestöryhmien toiminta aktiivisina tiedon tuottajina; miten varmistetaan, ettei mikään ryhmä jää tiedonvälitystä vaille; tai minkälaisia käytänteitä, kenties yhteiskunnan tukemia, tulisi kehittää, että taataan vähemmistöryhmille mahdollisuus yhdenvertaisina tuottaa ja käyttää tietoa yhteiskunnassa.

Pyydämme teitä määrittämään kolmesta viiteen ongelmakohtaa, jotka liittyvät tasa-arvoisen tiedonvälityksen toteutumiseen. Teiltä saamamme lyhyet ongelmanmäärittelyt ja niistä koostettu yhteenveto toimii asiantuntijaseminaarin taustamateriaalina, ja ne voidaan julkaista. Toivomme vastauksianne 4.6.2007 mennessä sähköpostilla osoitteeseen info@tjnk.fi.

Lisäksi tarjoamme teille mahdollisuutta esitellä toimintaanne jakamalla esitemateriaalia tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan messuosastolla. Turun kirjamesut järjestetään 5. – 7.10.2007. (2)

Kyselyihin vastaa tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihteeri Reetta Kettunen, p. (09) 228 69236, reetta.kettunen@tsv.fi.

Ystävällisin terveisin
Reetta Kettunen
TJNK pääsihteeri

(1) Suomessa teemavuoden kansallisena vastuutahona toimii työministeriö. <http://www.yhdenvertaisuus.fi> -sivusto toimii yhtenä kotimaisena teemavuoden tiedotuskanavana, ja sivustolta löytyy asiaa koskevia hyödyllisiä linkkejä. Ks. myös <http://europa.eu/scadplus/leg/fi/cha/c10314.htm> Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös 771/2006/EY, julkaistu EUVL L 146, 31.5.2006

(2) Esitteisiin ym. liittyvissä kysymyksissä pyydetään ottamaan yhteyttä TJNK:n sihteeriin Johanna Niemiseen, p. (09) 228 69235, johanna.nieminen@tsv.fi. Turun kansainväliset kirjamesut järjestetään Turun messukeskuksessa <http://www.turunmessukeskus.fi/index.html?n=6620>

Kyselykirje lähetettiin sähköpostitse seuraaville tahoille:

Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO
Hakunilan kansainvälinen kohtauspaikka
Ihmisoikeusliitto
Kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa
Radio- ja televisio toimittajien liitto (RTTL)
Romaniasiaian neuvottelukunta RONK
Saamelaisasiain neuvottelukunta
Suomen Journalistiliitto
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta TANE
Turun Kulttuurikeskus, kansainvälinen kohtauspaikka
Valtakunnallinen vammaisneuvosto VANE
Vähemmistöasiain neuvottelukunta

Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.

Sammandrag av FSS problemdefinitioner angående delgivning av information för specialgrupper. Dokumentet sammanställt den 22.5 2007 av intressebevakningsutskottet.

Problemområde 1: Navigering på hemsidor. Vi önskar att hemsidor av varierande slag skulle vara mer lättillgängliga för synskadade. Detta gäller i synnerhet officiella hemsidor.

Problemområde 2: Telefonkatalog i läsbart format för synskadade. Vi önskar att även synskadade och andra läshandikappade skulle ges möjlighet att såsom seende kostnadsfritt få del av de kontaktuppgifter och den information som finns i telefonkatalogen.

Problemområde 3: Tillgång till dagsfärska tidningar samt talböcker digitalt via nätet. Vi önskar att synskadade även på svenska skulle ha tillgång till dagstidningar samma dag som de utkommer. Även tillgången till talböcker via Internet skulle underlätta bokläningsprocessen betydligt.

Problemområde 4: Tillgängligt format. Information i komprimerat Daisy-format kunde utnyttjas i större utsträckning än vad som görs idag.

Problemområde 5: Grundläggande serviceformer såsom fenomenet med könummersystem samt bankautomater. Vi önskar att den information och tekniska kunskap som finns i övriga Europa kunde utnyttjas även hos oss.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

Hakunilan kansainvälinen yhdistys

Pahimmat tiedonvälityksen ongelmakohdat:

1. Rasistiset asenteet

Rasismi on suuri ongelma, koska se on tahallista piittaamattomuutta yhdenvertaisesta kohtelusta, syrjinnästä, maahanmuuttajien osaamisesta tai hyvistä etnisistä suhteista. Odotamme, että siihen puututaan myös valtion ja kuntien laitoksissa. Vaikuttaa siltä, että rasismista on helpointa syyttää esim. "laitapuolen kulkijoita", kuten yksi vantaalainen virkamies haastattelussa teki. Vaikka he olisivat rasisteja, niin sen merkitys olisi vähäinen virkamiesten rasistisiin asenteisiin verrattuna.

2. Tietämättömyys

Tietämättömyys maahanmuuttajien asioista, tavoista, tarpeista johtaa siihen, että tietoa tarjotaan väärällä tavalla tai väärissä paikoissa tai sitä ei tarjota heille lainkaan. Tämän korjaisi meistä parhaiten maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden lisääminen tasaisesti kaikilla aloilla. Eri kulttuurien tuntemuksen lisääminen ja kouluttaminen niihin auttavat myös.

3. Maahanmuuttajien jättäminen päättämisen ulkopuolelle

Osallistuminen ja asioista päättäminen yhdessä eri tahojen kanssa mahdollistaisi sellaisten järjestelmien luomisen, jotka olisivat mahdolli-

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

simman tehokkaita. Ja toisaalta osallistuminen omien asioiden hoitamiseen tekee ihmisistä aktiivisia ja kiinnostuneita ja sellaiset ihmiset hankkivat tarvitsemansa tiedon. Ulkopuolisuus aiheuttaa passiivisuutta, joka on vaarallista nopeasti kehittyvässä ja muuttuvassa yhteiskunnassa.

4. Koulutuksen ja kielitaidon puute

Nykyaikainen tiedonvälitys edellyttää koulutusta ja yleissivistystä. Kielenopetuksen tehottomuus tekee monista maahanmuuttajista turhaan yhteiskunnan ulkopuolisia. Tehokkaan suomen kielen opetuksen järjestäminen pätkäkurssien tilalle on suuri haaste ja valtava etu koko yhteiskunnalle, koska se toisi maahanmuuttajien muun osaamisen suomalaisen yhteiskunnan käyttöön. Yhteiskunnan olisi kuitenkin tarjottava tietoa perusasioista myös muilla kuin maan virallisilla kielillä.

5. Internet

Internet on periaatteessa hyvin myönteinen asia. Se on tarjonnut mm. maahanmuuttajajärjestöille hyvän ja nopean kanavan tiedottaa monilla kielillä. Sen kautta on suuret mahdollisuudet pitää yhteyksiä ja hankkia tietoa esim. entisen kotimaan asioista. Internet on poliittisten taistelujenkin välinen ja sellaisena tarpeellinen, mutta rasismia internetissä pitäisi kohdella samalla tavalla kuin muutakin rasismia. Valtionsyyttäjä Mika Illmanin kannanotot edustavat mielestämme parhainta tasoa tässä asiassa.

Ihmisoikeusliitto

Ihmisoikeusliiton mielestä tasa-arvoisen tiedonvälityksen ongelmista päällimmäisiksi nousevat 1) kieli, 2) esteellisyys ja 3) osallisuus.

1. Kieli

- a. tiedonvälitys vähemmistökielillä, kuten ruotsiksi, saamen kielillä, romanikielellä ja eri maahanmuuttajaryhmien äidinkielellä
- b. tiedonvälitys selkokielellä, eli viranomaisten suosimasta ”kapulakielestä” olisi syytä päästä eroon.

2. Esteellisyys

- c. Ihmisten mahdollisuudet tasa-arvoiseen tiedonsaantiin ovat usein riippuvaisia asuinpaikkakunnasta (haja-asutusalue vs. taajama)
- d. Ihmisten tietotekninen osaaminen on eritasoista
- e. Ihmisten varallisuuserot vaikuttavat suoraan siihen, miten hyvät heidän mahdollisuudet on käyttää hyväksi tietoteknisiä välineitä (Onko tietokone nettiyhteydellä varustettuna kotona vai joutuuko käyttämään kirjaston konetta?)

3. Osallisuus

- f. Vähemmistöjen osallistuminen tiedon tuottamiseen takaisi vähemmistökohtaisen näkemyksen huomioonottamisen. Tämä on nykyisellään kuitenkin erittäin puutteellista.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasäällön suhteen.

Ihmisoikeusliitto oli mukana laatimassa kansalaisjärjestöjen kannanottoa YK:n tietoyhteiskuntahuippukokoukseen vuonna 2003. Laitan liitteenä siihen liittyvät asiakirjat. Niistä voi olla jotakin hyötyä myös teille.

[IOL:n sähköpostivastauksen liitteenä ollut teksti]

Suomalaisten kansalaisjärjestöjen kannanotto WSIS-huippukokoukseen

Tulevan YK:n tietoyhteiskuntahuippukokouksen (World Summit on the Information Society, WSIS) valmisteluissa kansalaisyhteiskunnan ja -järjestöjen rooli on ollut keskeinen. Suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat kokeneet osallistumisen WSIS-prosessiin tärkeäksi, sillä järjestöjen mielestä Suomella on paljon annettavaa huippukokoukselle ja tietoyhteiskuntien kehittämislle.

Suomalaiset kansalaisjärjestöt ovat keskuudessaan käsitelleet huippukokouksen valmisteluja ja keskustelleet sen asiakirjoista - periaatejulistuksesta ja toimintasuunnitelmasta. Suomen hallituksen valmistautuessa tulevaan huippukokoukseen haluamme tämän kannanoton avulla nostaa esiin niitä periaatteellisia lähtökohdia ja keskeisiä asiakokonaisuuksia, joihin tietoyhteiskuntien rakentamisen tulisi mielestämme perustua.

Tietoyhteiskuntien lähtökohdat

Tietoyhteiskunta kuuluu kaikille, ja kaikkien ihmisten on kyettävä osallistumaan tietoyhteiskunnan rakentamiseen omassa maassaan tai omassa yhteisössään. Ainoastaan tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen perustuvalla tietoyhteiskuntavisiolla on onnistumisen mahdollisuudet.

Keskeisissä ihmisoikeusasiakirjoissa taataan jokaiselle oikeus tuottaa, saada ja vastaanottaa tietoja kenenkään siihen puuttumatta. Tämä on tietoyhteiskunnan keskeinen elementti, joka osaltaan vahvistaa yhteiskunnan vakautta, demokratiaa ja hyvinvointia. Tietoyhteiskunta edellyttää vapaata tiedonkulkua, kritiikkiä, keskustelua ja osallistumista. Sanan- ja mielipiteenvapauden turvaaminen ja laajentaminen ilman minkäänlaista syrjintää on tietoyhteiskunnan kehitystyön keskeinen edellytys.

Tietoyhteiskunnan kehittäminen ei voi perustua vain it-teknologiaan ja erilaisiin teknisiin ratkaisuihin. Niitä toki tarvitaan, mutta ne eivät voi olla rakennustyön ainoita aineksia. Tietoyhteiskuntien rakentamisen on edistettävä YK:n vuosituuhannen kehitystavoitteiden saavuttamista ja erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten mahdollisuuksia käyttää hyväkseen tietoyhteiskuntien avaamia uusia mahdollisuuksia.

Teollisuusmaiden on tuettava kehitysmaita tietoyhteiskuntien rakentamisessa. Kehitysmaiden on puolestaan ymmärrettävä tietoyhteiskunnan rakentaminen keskeisenä osana koko yhteiskunnan kehittämistä, ei irrallisena projektina.

Ilman kansalaisyhteiskunnan keskeistä roolia tietoyhteiskunta ei voi toimia eikä kehittyä. WSIS-huippukokouksessa aloitettua vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa on jatkettava ja syvennettävä. Suomen ja EU:n on painostettava muita hallituksia ymmärtämään, että kansalaisyhteiskunnan aktiivinen osallistuminen on WSIS-huippukokouksen onnistumisen ja päätösten toteutumisen edellytys. Hallitukset eivät voi toimia kansalaistensa yläpuolella, vaan kansalaistensa kanssa. Tämä edellyttää kansalaisyhteiskunnan aktiivista sitoutumista ja osallistumista. Kansalaisyhteiskuntaa ei pidä nähdä ainoastaan tietoyhteiskunnan kuluttajana, vaan sen aktiivisena tuottajana.

Tietoyhteiskunnan olennaiset osatekijät

Capacity building

Tietoliikenneyhteyksien rakentaminen ei yksin riitä. Yhteyksiä on voitava ja osattava käyttää kansalaisia hyödyttävällä tavalla, ja niiden on myös aidosti lisättävä kansalaisten osallistumismahdollisuuksia. Tietoyhteiskunnan rakentamisen keskeisenä tavoitteena täytyisi olla kansalaisten toimijarooliin vahvistaminen ja sen vaatimien edellytysten luominen.

Lukutaito, koulutus ja tutkimus

Lukutaidon vahvistaminen ja koulutuksen laajentaminen ovat tietoyhteiskunnan ehdottomia edellytyksiä, samoin tutkimuksen julkisuus ja tutkimustiedon julkisuus. Tieto kuuluu kaikille, ja kaikilla on oltava välineet tiedon hyväksikäyttöön. E-learning ei ole riittävä väline tasa-arvon edistämiseksi, vaan lisäksi on keskityttävä peruslukutaidon vahvistamiseen ja lukutaidottomuuden poistamiseen.

Kehitysmaiden infrastruktuuri

Infrastruktuuriin liittyvät ongelmat, kuten sähkön puute, ovat merkittäviä tietoyhteiskunnan esteitä monissa kehitysmaissa. Nämä ongelmat on kyettävä ratkaisemaan, ja teollisuus- ja kehitysmaiden on yhdessä kannettava vastuu toimivan infrastruktuurin rakentamiseksi kehitysmaihin.

Oikeus omaan kieleen

Oikeus omaan kieleen on yksi keskeisimpiä ihmisoikeuksia. Tietoyhteiskuntien on oltava aidosti

monikielisiä yhteiskuntia, jotka kunnioittavat kulttuurista monimuotoisuutta ja tukevat ihmisten mahdollisuutta identiteettinsä vahvistamiseen sekä yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Naisten asema

Naisten oikeus osallistua täysivaltaisesti tietoyhteiskuntien kehittämiseen ja rakentamiseen kaikilla tasoilla on turvattava. Heillä pitää olla mahdollisuus osallistua tietoyhteiskuntaan tiedon tuottajina ja kuluttajina mutta myös päättäjinä. Naisten keskeinen rooli tietoyhteiskunnissa on tunnustettava ja heille on taattava myös riittävät resurssit rakentaa tietoyhteiskuntaa.

Lapset ja nuoret

Tietoyhteiskunnan pitää soveltua ja olla turvallinen kaiken ikäisille. Lapset oppivat aikuisia helpommin uusia asioita ja toimintatapoja, minkä vuoksi lasten huomioon ottaminen on erityisen tärkeää. Tietoyhteiskunnassa on edistettävä lapsille mielekkään sisällön tuottamista, lasten osallistumista ja lapsen oikeuksien kunnioittamista. Lapsille on taattava pääsy maksuttomiin, tunnustettuihin palveluihin, kuten auttavat puhelimet ja nettipalvelut, joissa lapsen ääntä kuunnellaan ja joiden avulla lasta voidaan auttaa.

Nuoret ovat paitsi tulevaisuuden vastuun kantajia, myös tietoyhteiskunnan tuottajia ja kuluttajia. Nuorilla tulee olla oikeus osallistua tietoyhteiskunnan rakentamiseen kaikilla tasoilla ja oikeus jakaa asiantuntijatietoaan tietoyhteiskunnan rakenteisiin ja kehittämismahdollisuuksiin liittyen.

Yhteisöllisyyden tukeminen

Tietoyhteiskunta ei voi toimia vain cyber-avaruudessa, vaan myös ajassa ja paikassa. Yhteisöllisyys on keskeinen tietoyhteiskunnan kehittämisen lähtökohta ennen kaikkea kehitysmaissa, mutta myös teollisuusmaissa. Tietoyhteiskunnan rakentamisessa on hyödynnettävä olemassa olevaa kansalaisaktiivisuutta ja sovellettavaa tekniikkaa. Yhteisömedian, paikallisten radioiden ja muiden yhteisöllisen viestinnän välineiden mahdollisuuksia on hyödynnettävä uuden informaatioteknologian rinnalla. Kyse ei ole valinnasta 'vanhan' ja 'uuden' tekniikan välillä, vaan niiden yhteensovittamisesta.

Kirjastojen keskeinen rooli

Kirjastoilla on ratkaiseva osa tietoyhteiskunnan rakentamisessa, myös teollisuusmaissa. Kirjastot ovat luotettavan tiedon keräämiseen, järjestämiseen, välittämiseen ja yhä suuremmissa määrin myös tuottamiseen erikoistuneita solmukohtia yhteiskunnissa. Kirjastoilla on keskeinen asema uuden tieto- ja viestintätekniikan saattamisessa kaikkien kansalaisten ulottuville.

Immateriaalioikeudet

Patentit ja tekijänoikeudet eivät saa olla este uuden tiedon tuottamiselle, eikä niiden avulla saa myöskään lähteä lukitsemaan jo olemassa olevaa julkista tietoutta. Immateriaalioikeudet tulee nähdä välineenä, ei itseisarvona. Kehitysmaille on annettava oikeus määritellä heidän kannaltaan oikea suojajärjestelmän taso. Erityisesti akateemiseen tutkimukseen ja olemassa olevan tieteellisen tiedon hyödyntämiseen koskeissa kysymyksissä kehittyneempien maiden on aktiivisesti tuettava kehitysmaita. Yhtenä keskeisenä periaatteena tietoyhteiskuntien rakentamisessa tulee olla kehitysmaiden tietoriippuvuuden vähentäminen teollisuusmaista.

Vapaan ja avoimen lähdekoodin ohjelmistot

Vapaan ja avoimen lähdekoodin ohjelmistojen nykyistä laajempaa käyttöä on aktiivisesti edistettävä. Vapaan ja avoimen lähdekoodin ohjelmistojen ja niiden pohjana olevan ajattelumallin laajentaminen muille yhteiskunnallisen elämän alueille tarjoaa kehitysmaille runsaasti mahdollisuuksia vahvistaa omaa talouttaan, laajentaa työllisyyttä ja luoda edellytyksiä itsenäiselle yhteiskunnalliselle kehitykselle.

Helsingissä 22. lokakuuta 2003

Kansalaisjärjestöjen WSIS-NGO-työryhmä

WSIS-NGO-työryhmä on suomalaisille kansalaisjärjestöille avoin verkosto, joka seuraa ja osallistuu YK:n tietoyhteiskuntahuippukokouksen valmistelutyöhön: Attac, Electronic Frontier Finland, Ihmis-oikeusliitto, Suomen Journalistiliitto, KD-naiset, Kehitysyhteistyön palvelukeskus, maailma.net, Maan ystävät, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Pelastakaa Lapset, Suomen kirjastoseura, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi, Suomen YK-liitto, 5. WCW (World Conference on Women) kansalaisjärjestöverkosto

Liite: WSIS-NGO-työryhmän kommentit 26. syyskuuta 2003 päivättyyn julistusluonnokseen

Liite

WSIS-NGO -työryhmän kommentit 26. syyskuuta 2003 päivättyyn julistusluonnokseen

Draft Declaration of Principles

B[A]. Building the Information Society: a new global challenge in the new Millennium

Para 2 Our challenge is to harness the potential of the information technology ... [We envisage this information Society premised on the principles enshrined in the Charter of the United Nations and

the Universal Declaration of Human Rights...]

Hakasuissa oleva kappale tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen.

Para 3. We reaffirm the universality, indivisibility, interdependence... [OPTION A: including the right to development] and their ties to the principles of a democratic society...]

Hakasuissa oleva optio A tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen

Para 3 [The international community must treat human rights globally in a fair and equal manner, on the same footing, and with the same emphasis. While the significance of national and regional particularities...]

Hakasuissa oleva teksti tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen.

Para 4. [Communication is a fundamental social process, a basic human need and the foundation of all social organization... Freedom of expression and freedom of opinion, the right to seek, receive and impart information and ideas regardless of frontiers [as enshrined in Article 19 [and 29] of the Universal Declaration of Human Rights...]
Hakasuluissa oleva teksti tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen viitaten kuitenkin vain YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julituksen par. 19.

Para 7. We recognize that building an inclusive information society requires new forms of solidarity, partnership...[Volunteers, as an expression of solidarity in action, in both south and North]
Paragrafi ml. hakasuluissa oleva teksti tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen.

Para 8. We recognize also that young people are the future workforce and leading creators and earliest adopters of ICTs. They must therefore be empowered as learners, developers, contributors, entrepreneurs, decision-makers...[the right, the well-being, protection, and harmonious development of children.]
Paragrafi tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen poistaen kuitenkin "the future workforce and", hyväksymällä hakasuluissa olevan tekstin lisäämällä "...the well being, participation, protection... sekä viittaamalla Lapsen oikeuksien yleissopimukseen " recognize the right of the child to rest and leisure, to engage in play and recreational activities appropriate to the age of the child and to participate freely in cultural life and the arts".

Para 9. We affirm that development of ICTs provides enormous opportunities for women, who should be an integral part of and should be key actors in the information society...
Paragrafi tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen.

2. Information and communication infrastructure: an essential foundation for the information society
Para 15. Connectivity is a central enabling agent in building the Information Society. Universal, ubiquitous, equitable and affordable access to ICT infrastructure and services...
Paragrafi tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen ilman hakasuluissa olevaa tekstiä.

3)[2] Access to information and knowledge

Para 19. Freedom of expression and freedom of opinion, the right to seek, receive and impart information and ideas regardless of frontiers [as enshrined in Article 19 [and 29] of the Universal Declaration of Human Rights]...
Hakasuluissa oleva teksti tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen viitaten kuitenkin vain YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julituksen par. 19.

3)[2] Access to information and knowledge

Para 21. A rich public domain is an essential element for the growth of the Information Society, creating multiple benefits such as an educated public, new jobs...
Paragrafi tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen.

4. Capacity building

Para 24. Everyone should have the opportunity to acquire the necessary skills and knowledge in order to understand, participate actively in, and benefit fully from, the Information Society and the knowledge economy...
Paragrafi tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen.

Para 25. The use of ICTs in all stages of education, training and human resource development should be promoted ...

Paragrafi tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen.

9) Media [development]

Para 47. The existence of [independent pluralistic and free] media [in accordance with the legal system of each country and] based on the Universal Declaration of Human Rights [particularly on Articles 19 and 29] is crucial...
Paragrafi ml. ensimmäinen hakasuluissa oleva teksti [independent pluralistic and free] tulisi hyväksyä lopulliseen julistukseen muttei [in accordance with the legal system of each country and] Viittaus kuitenkin vain YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julituksen par. 19.

10) Ethical dimensions of the Information Society

Para 48. [A. The Information Society should [in accordance with the UN Declaration of Human Rights,] [respect peace and] uphold [the values of freedom of thought, conscience, and religion, as well as other] fundamental values...
Paragrafi vaatii kokonaan uudelleen muotoilun.

Kuurojen Liitto ry

Kiitämme mahdollisuudesta osallistua VANE:n kautta Tiedonsaannin neuvottelukunnan viittämään keskusteluun tiedonsaannin esteettömyydestä.

Suomessa arvioidaan olevan noin 5 000 viittomakielistä kuuroa. Vuonna 1905 perustettu Kuurojen Liitto ry on tämän kieli- ja kulttuuriryhmän etu-, palvelu- ja asiantuntijajärjestö, jonka jäsenenä on yli 40 alueellista tai harrastustoimintaan keskittyvää järjestöä. Viittomakieli on tämän ryhmän äidinkieli; suomen- ja/tai ruotsinkieli ovat kirjoitetussakin muodossa vieraita kieliä. Viittomakieltä käyttäviä henkilöitä arvioidaan maassamme olevan kaikkiaan noin 14 000.

Avain tämän ryhmän tiedonsaannin turvaamiseksi on viittomakielen käyttö informaatio- ja muissa palveluissa.

Suurimpina tiedonsaannin esteinä ovat kirjoitettuun ja puhuttuun kieleen perustuvan tuotannon ylivalta sekä sen kääntöpuolena omakielisen, viittomakielisen, tuotannon vähäisyys. Puhuttu kieli – medioista esimerkiksi radio – ei saavuta viittomakielisiä kuuroja lainkaan. Ja päinvastoin kuin voisi kuvitella, visuaaliset mediat kuten televisio rakentuvat myös hyvin pitkälle puhutun kielen varaan ("puhuva pää"): jos ohjelmia ei ole tulkattu viittomakielelle tai edes tekstitetty, sisältö ei ole tämän kieliryhmän saavutettavissa.

Viittomakielisen informaation tuotantoa tulee siis voimakkaasti vahventaa. Tämä tarkoittaa käytännössä viittomakielisen ja viittomakielelle käännetyn materiaalin lisätuotantoa niin verkossa kuin televisiossakin, myös erillisinä teknisinä tallennusmuotoina kuten cd- ja dvd-levykkeet. Opetusministeriössä on valmistettu työryhmäselonteko (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:9), jossa asiaan on tartuttu ja tuotannon lisäämiseksi esitetään perustettavaksi Viittomakielinen kirjasto 1.3.2008 alkaen. Kirjasto sijoittuisi Kuurojen Liiton yhteyteen ja sen toiminta rahoitettaisiin valtion budjettivaroin. Tämän toteutuminen on suorastaan ratkaisevan tärkeää tilanteen, viittomakielisen materiaalipulan, korjaamiseksi.

Yksi tuotantoon liittyvistä ongelmista koskee koulutusta. Viittomakieliseen tuotantoon osallistuvien ammattitaitoisten viittomakielisten kuurojen osajien määrä on harvalukuinen. Lisäksi ryhmän koulutustaso vaihtelee suuresti. Koulutuskysymykseen tulisi tarttua mm. siten, että teknisen perusosaamisen lisäksi tarjolla olisi viittomakielistä opetusta esimerkiksi eri medioiden suuntautumisvaihtoehtoina. Toinen suuri ongelma on viittomakielisten kääntäjien puute. Tähän tarvitaan lisää sekä taloudellista että koulutuksellista resursointia. Asiaa tulee arvottaa kuten yleistä puhuttujen ja kirjoitettujen kielten käännöstyötä.

Viittomakielistä materiaalia on verkossa jo jonkin verran, eri hallintokuntien ja organisaatioiden tuottamana. Esimerkiksi Eduskunta ja Kuluttajavirasto ovat olleet tässä aktiivisia, Suomi.fi-portaali sisältää viittomakielistä tietoa jne. Tieto on kuitenkin hajallaan, käyttäjien vaikeasti löydettävissä, eikä sen tuotanto perustu mihinkään julkishallinnon yhteiseen strategiaan, vaan enemmän tai vähemmän sattumanvaraiseen budjetointiin.

Tärkeä tehtävä on myös Yleisradiolla, joka ei kuitenkaan ole toistaiseksi palvelut viittomakielisiä kuuroja tätä ryhmää itseään tyydyttävällä tavalla, sillä sen tarjonta on rajoittunut alkuillan viittomakielisiin sähkeutisiin sekä digikanavalla esitettävään Viikko viitottuna -katsaukseen. YLE:llä on kuitenkin lakiin perustuva julkisen palvelun velvoite, joka mainitsee erikseen viittomakielisille suunnattujen palvelujen järjestämistä vastuun.

Koska ei voida olettaa että kaikki kansalaiset haluavat tai pystyvät itse toimimaan tiedontuottajina, tulisi varmistaa että hallinto ja julkinen media turvaavat omalta osaltaan viittomakielisen tiedon saatavuuden.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

Julkishallinnon tulisi oman perustoimintansa ohessa erilaisten rahoitusohjelmien ja avustusten muodossa tukea hankkeita, joissa viittomakieliset itse, kohde-ryhmänsä parhaina asiantuntijoina, voivat taloudellisesti resursoituina tuottaa tietoa eri medioihin. Kuurojen Liitto ry toteuttaa parhaillaan Kentauri-projektia, jossa RAY:n, valtionhallinnon ja eräiden yritysten tuella koulutetaan viittomakielisiä kansalaisia tietotekniikan, myös tiedontuotannon, kysymyksiin. Tarkoituksena on lisäksi luoda yhteydenpidon pohjaksi ns. extranet-verkko, jossa kansalaiset ja yhdistykset eivät toimi vain tiedon kuluttajina vaan voivat interaktiivisiin verkostoihin osallistumalla ja informaatiota tuottamalla saada täysimittaiset kansalaisvaikuttamisen mahdollisuudet. Tällaisia hankkeita tukemalla hallinto voi edistää tiedonsaannin saatavuutta ja esteettömyyttä viittomakielisten kuurojen osalta.

Näkövammaisten keskusliitto

Näkövammaisen tiedonsaannin kannalta muutamia ongelma-alueita

1. Tieto painetussa muodossa

Paperilla oleva tieto ei ole sellaisenaan käyttökelpoista, vaan se edellyttää muuntamista pistekirjoitukseksi, ääneksi, isokirjoitukseksi tai esteettömään sähköiseen muotoon taikka vähintään apuvälineen käyttöä (lukutelevisio) sisällön selvittämiseksi.

Mikä tahansa mainituista erityismuodoista saattaa olla näkövammaisen kannalta ainoa käyttökelpoinen esitysmuoto, yleensä useampikin soveltuu.

Ongelmat:

- Vain pieni osa aineistosta on saatavana sopivassa muodossa
- Muuntaminen vie aikaa ja maksaa
- Joku muu karsii valmiiksi sen tiedon, joka muunnetaan.

Esimerkkejä näkövammaisen arjesta:

- Päivän posti: kirjeet, laskut, tiliotteet, mainokset, tarjoukset, saapumisilmoitukset
- Elintarvikepakkaukset, käyttöohjeet, ympäristössä olevat tiedotteet, tarjoukset, aikataulut, hinnat, mainokset.

2. Sähköiset palvelut

Sähköiset aineistot ja palvelut eivät ole aina esteettömiä, tai näkövammaiselta puuttuu tarvittava apuväline ja koulutusta sen käyttöön.

Ongelmat:

- Maksu- ym. automaattit edellyttävät käyttäjältä näkökykyä, muiden aistien avulla käyttö ei onnistu (olemassa on puhuvia automaatteja, mutta ovat kalliimpia kuin vakiolaitteet; ei standardinäppäimistöjä, pahimmillaan kosketusnäyttöjä!)
- Sähköiset palvelut toteutettu liian usein siten, että käyttö ei onnistu ilman näköä: oleellinen tieto edellyttää esimerkiksi kuvan tulkitsemista ja hiirellä klikkaamista oikeasta kohdasta kuvaruutua, tai sähköinen asiakirja valmistetaan juuri siihen hankalaan muotoon, jota apuvälineellä ei voi lukea tms.
- Useimpien kodin elektroniikan laitteiden ja kaukosäätimien käyttö edellyttää näkökykyä, muiden aistien varassa käyttö hyvin hankalaa tai mahdotonta.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

Esimerkkejä näkövammaisen arjesta:

- Palvelupisteissä jonotusautomaatin löytäminen ja oman numeron selville saaminen numerolapusta sekä oman vuoron tunnistaminen, kun tieto tulee vain näyttötaululle
- Päätelaitteita hankala käyttää ilman näköä: digisovittimen virittäminen ilman kuvaruutua
- Verkkopankin käytössä tarvitaan muuttuvia salasanoja: listat paperilla tai muovikortilla.

3. Liikenne

Liikkuminen on näkövammaiselle aina haasteellista. Joukkoliikenteen käyttöä voitaisiin helpottaa yhtäältä melko yksinkertaisilla käytännöillä, toisaalta nykytekniikan avulla.

Ongelmat:

- Liikennemerkkit, suojateiden merkinnät, väliaikaiset esteet jalkakäytävillä
- Kuulutukset puuttuvat kokonaan tai ovat puutteellisia eri joukkoliikennevälineissä
- Kuulutukset on lähes kokonaan korvattu näyttötauluilla esim. lentoasemilla
- Liikennevalojen ääniopasteita samoin kuin liikennevälineiden kuulutuksia vastustetaan, koska ne "häiritsevät" näkeviä ihmisiä...
- Aikataulutiedot yleensä vain paperilla tai netissä hankalassa muodossa
- Kohokarttoja, julkisten rakennusten pienoismalleja yms. vain vähän saatavilla
- Pistekirjoitus- tai kohomerkintöjä liian vähän julkisissa rakennuksissa
- Mobiilit navigointiratkaisut toteutettu niin, että näkövammaisen kannalta oleellista tietoa ei saada puheena kuultavaksi.

Esimerkkejä näkövammaisen arjesta:

- Bussilla paikasta A paikkaan B: mistä seuraavan bussin saapumisajan saisi tietoonsa, miten pysäyttää saapuva bussi, mistä tietää jäädä pois oikealla pysäkillä, entä jos tietöiden yms. tilapäisjärjestelyjen vuoksi bussi ajaa poikkeusreittiä...
- Miten päästä perille, kun virasto sijaitsee 4. kerroksessa: sisääntuloaulassa ei ole henkilökuntaa, hissien nappuloita ei ole merkitty pistekirjoituksella tai kohonumeroilla, kyseessä voi olla jopa hipaisunäppäimet.

Romaniasiaian neuvottelukunta RONK

Romaniasiaian neuvottelukunta on todennut ilahtuneena, että uusi laki Oy Yleisradio Ab:n julkisista palveluista korostaa aikaisempaa voimakkaammin suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta.

Yleisradiosta annettuun lain 7§:ään esitettävät muutokset velvoittavat Yleisradiota nykyistä painokkaammin kieli- ja kulttuuriryhmille suunnattua ohjelmatuotantoa.

Lisäksi Yleisradio on laatinut erityis- ja vähemmistöryhmien palvelustrategian tukemaan ja vahvistamaan eri ryhmien näkyvyyttä ja osallisuutta Yleisradion toiminnassa ja rekrytoinnissa. Sen valmistelussa on kuultu myös romaniväestön edustajia.

Yleisradion maahanmuuttajille ja vähemmistöryhmille suunnatussa MUNDO-toimittajakoulutuksessa on nykyään mukana myös romaneja. Toistaiseksi Yleisradion strategia ei kuitenkaan ole näkynyt romanikielisen ohjelman tuottamisena. Romanikieltä romanit voivat kuulla ainoastaan radiossa 15 minuutin verran Ylen ykkösellä.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasäällön suhteen.

Romaniasiaihin neuvottelukuntaan tulee paljon yhteydenottoja eri tiedotusvälineistä. Niiden perusteella voidaan todeta, että kiinnostus romaneja kohtaan on lisääntynyt ja muuttunut myönteisemmäksi.

Romaniväestön kannalta keskeisiä ongelmakohtia ovat:

- vaikea pääsy tiedon tuottajan paikalle (keskimääräistä alhaisempi koulutustaso romaniväestöllä)
- oman kielisen tiedotuksen kuuleminen vähäistä (radiossa hyvin lyhyt Romano Mirits 15 min, televisiossa ei ollenkaan)
- osalla romaneista on jonkin verran vaikeuksia ymmärtää esim viranomaisten kieltä
- tieto saavuttaa romanit parhaiten henkilökohtaisella kontaktilla suullisessa muodossa (paras tiedonvälitysmenetelmä edelleen "puskaradio") esim. kouluja ja päivähoiton henkilöstöä opastetaan ottamaan yhteyttä romanivanhempiin puhelimitse ja ylipäätään kertomaan asiat henkilökohtaisesti, koska useinkaan kirjalliset viestit eivät tavoita romaneja.

Saamelaisasiaihin neuvottelukunta

Saamelaisten osalta tasa-arvoisen tiedonvälityksen ongelmista keskeisimmiksi nousevat:

1. Kieli

- tiedonvälitys saamen kielillä puuttuu tai se on hyvin vähäistä, Suomessa saamenkieliä kolme; inarin-, koltan- ja pohjoissaamen kieli

2. Oikeanlainen tieto saamelaisista puuttuu

- Saamelaisista ei ole riittävästi tietoa valtaoyhteiskunnassa; saamelaisten asemasta alkuperäiskansa, joilla on oma kieli ja kulttuuri sekä siitä, että saamelaisilla on Suomen perustuslaissa turvattu kieltään kulttuuriin koskeva itsehallinto sekä siitä että saamelaisten oikeus käyttää ja saada palveluja omalla kielellään, on perusoikeus.

3. Saamelaisten osallistuminen

- Saamelaisten itsensä osallistuminen tiedon tuottamiseen takaisi saamelaisten oman näkemyksen huomioonottamisen. Tällä hetkellä saamelaisten itsensä osallistuminen tiedontuottamiseen saamelaisista on hyvin vähäistä ja osin puuttuu kokonaan. Osittain tiedontuottaminen saamelaista ja saamelaisten edustuksellisesta elimestä Saamelaiskäräjistä, on ollut yksipuolista ja saamelaisalueella jopa negatiivista. Resurssien puuttumisen vuoksi saamelaisilla ei ole mahdollisuutta toteuttaa laajamittaista tiedottamista saamelaisista

4. Tiedon saamisen mahdollisuudet

- Ihmisten mahdollisuus tiedonsaamiseen saamelaisalueella riippuvat asuinpaikasta ja syrjäisillä alueella mm tietoliikenne yhteydet eivät toimi samalla tavalla kuin asutuskeskuksissa. Saamelaisalueen kunnissa juuri saamelaiset asuvat kuntien syrjäisimmässä osissa.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

Selkokeskus

SELKOKIELI JA JOUKKOViestintä Tavoiteohjelma vuosille 2005–2010

Tavoiteohjelma on hyväksytty Selkokeskuksen neuvottelukunnan kokouksessa 14.9.2005

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

Jokaisella yhteiskunnan jäsenellä on oikeus tarpeelliseen tietoon. Tiedonsaanti riippuu palvelujen saavutettavuudesta, muun muassa sisällön ymmärrettävyydestä. Yhteiskunnalle on taloudellistakin hyötyä siitä, että mahdollisimman moni saa tarvittavan informaation. Monista palveluista on tiedotettava myös selkokielisesti, selkokielineen tiedonvälitys on välttämätön osa joukkotiedotusta ja viranomaisten tiedottamista. Myös elinkeinoelämä ja kansalaisjärjestöt hyötyvät siitä, että suuntaavat viestintää selkokielen tarvisijoille. Yleisperiaate on, että selkokielisyyden ei saa merkitä lisäkustannuksia käyttäjälle.

Radio ja televisio

Selkokielineen tiedonvälitys on osa Yleisradion julkisen palvelun tehtävää, ja siksi

- Yleisradion tulee aloittaa televisiossa aikuisille suunnattu selkokielineen ajankohtaisohjelma (kerran viikossa 20 minuuttia, kaksi lähetystä)
- jollekin YLEN valtakunnalliselle radiokanavalle on saatava päivittäinen, vähintään 10 minuutin selkokielineen ajankohtaisohjelma, ja ruotsinkieliselle kanavalle viikoittainen ajankohtaisohjelma
- selkokielen käyttäjät tulee ottaa huomioon, kun kehitetään TV:n digitaalisia kanavia (ohjelmakokeiluja pienillekin kohderyhmille).

Myös kaupallisten radio- ja TV-kanavien tulisi suunnata palvelua selkokielen tarvisijoille.

Lehdistö

- Helppolukuisten ajankohtaislehtien Selkoutisten ja LL-Bladetin jatkuvuus ja kehittäminen on turvattava. On myös tutkittava, tulisiko lehtien ilmestyminen tihentää viikoittaiseksi.
- Kehitysvammaisten äänenkannattajan selkolehti Leijan ilmestyminen ja kehittyminen on turvattava.
- Joihinkin viranomaislehtiin (erityisesti Kelan sanomat) ja järjestölehtiin tulee saada selkosivut. On harkittava, voisiko selkokielistä aineistoa lehtiä varten toimittaa keskitetysti esimerkiksi Selkokeskuksessa.
- Tulee tutkia, pitäisikö jollekin erityisryhmille saada oma, uusi selkokielineen aikakauslehti (esim. maahanmuuttajat).

Esitteet ja kampanjat

- Useille valtion viranomaisille on asetettava velvollisuus tuottaa säännöllisesti selkokielistä tiedotusta (esimerkiksi useat ministeriöt ja valtion virastot).
- Kuntien palveluista tulee kertoa myös selkokielellä. Selkokielineen tiedon välittäjänä kirjastoilla tulee olla nykyistä keskeisempi rooli, ja siksi kirjastojen on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota palvelujensa saavutettavuuteen ja selkokielen käyttäjien palveluun.
- Järjestöjen ja säätiöiden tulee huomioida tiedotuksessaan selkokielen kohderyhmät.
- Myös yritysten tulee huomioida selkokielen käyttäjät tiedotuksessaan. Tämä koskee erityisesti yrityksiä, joiden palveluja lähes kaikki käyttävät (pankit, kauppa- ja palvelusetelit, joukkoliikenne, Suomen Posti, teleyhtiöt).

Internet

- Internetiin tulee saada eri toimijoiden yhteistyönä lisää selkosivustoja erityisesti erilaisista arkipäivän elämään liittyvistä aihepiireistä. Sivustojen työnjako on sovittava selvästi (esimerkiksi Selkokeskuksen neuvottelukunnan kautta), ja sivujen luomiseen ja ylläpitämiseen on osoitettava kylliksi resursseja.
- Selkokeskuksen ylläpitämän www.selko.fi -sivun tulee toimia porttina kaikkiin Suomen selkosivustoihin.
- Selkokeskuksen yleiskielisten sivujen www.papunet.net/selkokeskus tulee toimia selkokielen teorian, koulutuksen sekä kotimaisen ja kansainvälisen yhteistyön foorumina.

Selkokeskuksen neuvottelukunta 2006-2007

Puheenjohtaja: Pirkko-Liisa Ollila, varapuheenjohtaja: Merja Salanko-Vuorela, sihteeri: Hannu Virtanen

Seuraavat tahot ovat nimenneet edustajansa: Kehitysvammaliiton oppimateriaalikeskus, Kehitysvammaisten Tukiliitto, Kehitysvammaatuki 57, Me Itse -yhdistys, Förbundet De Utvecklingsstördas Väl, Suomen CP-liitto, Aivohalvaus- ja dysfasialiitto, Omaishoitajat ja Läheiset, Kuurojen Liitto, Kuulonhuoltoliitto, Suomen Kuurosokeat, Mielen terveyden keskusliitto, Erilaisten oppijoiden liitto, Eläkeläiset ry/VENK, Helsingin yliopisto, erityispedagogiikan yksikkö, Jyväskylän yliopisto, erityispedagogiikan laitos, Jyväskylän yliopisto, koulutuksen tutkimuslaitos, Joensuun yliopisto, erityiskasvatuksen laitos, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Ikäinstituutti, Niilo Mäki Instituutti, Äidinkielen opettajain liitto, Celia - Näkövammaisten kirjasto, Työväen sivistysliitto, Suomen kirjastoseura, Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatöiden keskus, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Opetushallitus, STAKES, Valtakunnallinen vammaisneuvosto, Yle Radio Finland.

Suomen Journalistiliitto

[Näkökohdat vastaajan omia]

1. Tasa-arvoinen tiedonvälitys ei voi toteutua Suomessa, koska median omistus on hyvin keskittynyttä ja keskittyminen vain jatkuu.

Muutamit suuret alan konsernit/yritykset hallitsevat hyvin huomattavaa osaa suomalaisesta tiedonvälityksestä. Uudet tekniset menetelmät, erityisesti internet, ovat kylläkin antaneet yhä useammille kansalaisille mahdollisuuksia tuottaa yksin tai yhdessä viiteryhmänsä tai asuinyhteisönsä aktiivien kanssa omaa tiedonvälitystä ja osallistua keskusteluun ja jopa vaikuttamiseen. Kuitenkin vain osa kansalaisista omaa tiedot/taidot ja valmiudet uusien tekniikoiden laajempaan käyttöön. Tässä tarvitaan hyvin monenlaisia koulutusta ja opetusta sekä uusia oppimateriaaleja, jotta entistä suuremmat ryhmät voisivat itse tuottaa tietoa ja osallistua keskusteluun sekä journalistiikkinä tärkeiksi kokemistaan asioista ja aiheista.

2. Meillä on monia väestöryhmiä, joilla on erityisiä ongelmia osallistua tiedonvälitykseen ja sen tuottamiseen. Näitä ovat esimerkiksi uussuomalaiset (= maahanmuuttajataustaiset), joilla läheskään kaikilla ei ole tarpeeksi kielitaitoa eikä viestintätietoja ja taitoja osallistua tiedonvälityksen tuottamiseen ja keskusteluun. Tai sitten he pystyvät kommunikoimaan parhaiten vain omalla kielellään tai esim. englannilla ja silloin osallistuminen yhdenvertaisina suomalaiseen tiedonvälitykseen siirtyy helposti vain kauemmaksi. Tämä uussuomalaisen ryhmä kasvaa nopeasti ja tarvitsee tuekseen monenlaisia toimia. Journalistiliitto on valmis omalta osaltaan tukemaan esim. uussuomalaisen journalistien koulutusta ja työllistymistä, mutta tarvitsemme tähän julkisen vallan tukea.

Muita erityisryhmiä löytyy mm. erilaisista laitoksista sekä Suomen syrjäseuduilta. Näillä ryhmillä mahdollisuudet ja taidot osallistua ovat myös huonot ja erityistoimia tarvitaan. Viestintäalalle on koulutettu ja koulutetaan paljon nuoria (liian paljon toteaa SJL), mutta heitä voitaisiin käyttää ja työllistää em. erityisryhmien tiedonvälitystaitojen opettajina ja neuvojina.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

3. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta suurin ongelma on tietysti muualla kuin Suomessa. Kehitysmaissa ja monissa kehittyneissäkin maissa on hyvin suuria västöryhmiä, jopa lähes kokonaisia kansoja, joiden mahdollisuus tassa-arvoiseen viestintään ja tiedonsaantiin on hyvin huonoa. Kehitysyhteistyössä Suomella olisi teknisen ja taidollisen kehityksen ansiosta paljon mahdollisuuksia toimia tällä alueella yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Journalistiliitto on valmis jatkamaan viestintään liittyvää kehitysyhteistyötä kouluttamalla, neuvomalla ja valistamalla entistä useammassa paikoissa. Kokemuksia meillä on paljonkin, mm. eteläisen afrikan maiden journalistikoulutus, Palestiinan Länsirannan Birzeit-yliopiston koulutusapu, Balkanin niemimaan maiden viestintäkoulutus, Kirgisian journalistikoulutus, Venäjän Karjalan journalistien tukeminen jne., jne

Suomen Kuurosokeat ry

Tasa-arvoisen tiedonsaannin toteutumisen ongelmakohtia kuurosokeilla:

Tiedonsaanti on jo lähtökohtaisesti vaikeaa kaksoisaistivammasta johtuen. Ympäristöstä jää paljon informaatiota saamatta, kun näöstä ja/tai kuulosta on jäljellä vain rippeet. Täysin kuurosokeilla ongelmat korostuvat. Taustahäly, huonot valaistusolosuhteet ja kiire vaikeuttavat tiedon omaksumista.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

Apuvälineillä ja niiden saatavuudella on kuurosokeille suuri merkitys tiedonsaannin ja tiedon tuottamisen kannalta. Yksi kuurosokea tarvitsee useita erilaisia tiedonsaannin apuvälineitä. Niitä ovat esimerkiksi: lukutelevisio, tietokone ja siihen liitettävät apuvälineohjelmat (puhesyntetisaattori, näytönsuurennus, pistenäyttö), induktiosilmukka, matkapuhelimeen asennettavat erilaiset ohjelmat ja täysin kuurosokealla lisäksi lisälaitte (esim. Brailino), jonka avulla matkapuhelinta on mahdollista käyttää pistenäytön ja pistenäppäimistön avulla.

Tulkki on monelle kuurosokealle välttämätön apu, ilman tulkkia mitään tietoa ei välity kuurosokealle tai kuurosokealta.

Näkö ja kuulo usein heikkenevät ajan kuluessa, joten tärkeää on riittävä ja läpi elämän jatkuva kuntoutus, johon kuuluu erilaisten kommunikaatiotapojen opettaminen.

Tietoa pitäisi pystyä sekä vastaanottamaan että itse tuottamaan omalla kommunikaatiotavalla, oli se sitten viittomakieli, pistekirjoitus, isoteksti tai äänite. Kuurosokeiden yhdistyksessä lehdet ja useat muut julkaisut julkaistaan moneksi eri versioiksi, jotta kaikki saisivat tietoa siinä muodossa, jossa parhaiten pystyvät sen ottamaan vastaan.

Tämä kaikki maksaa.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Tasa-arvoisen tiedonvälityksen haasteita

1. Sukupuoli tiedotusvälineissä

Myytti suomalaisen yhteiskunnan sukupuolineutraaliudesta on edelleen vahva. Suomalainen yhteiskunta ei kuitenkaan ole sukupuolineutraali. Ihmisen normina on toiminut valkoihoinen, heteroseksuaalinen, perheellinen,

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

fyysisesti terve mies. Tällainen miestyyppe on perinteisesti ollut se, kenen kokemukset ja ääni kuuluvat myös taloudellisessa ja poliittisessa päätöksenteossa.

Media ei ole muusta yhteiskunnasta irrallinen saareke. Media ei edes teoriassa voisi olla sukupuolineutraali tyhjiö yhteiskunnassa, jossa sukupuoli on muuten niin keskeisessä roolissa. Nykyisessä informaatioyhteiskunnassa median vaikutusvalta on kasvanut. Siksi myös tarve tarkastella kenen ääni ja näkökulmat mediassa kuuluvat, on korostunut.

Suomi on osallistunut viiden vuoden välein tehtävään Global media monitoring – Who makes the news –projektiin (GMMP) vuosina 1995, 2000 ja 2005. GMMP on yhden uutispäivän poikkileikkaus, jonka tavoitteena on valottaa määrällisen analyysin avulla naisten ja miesten esiintymistä niin uutislehdissä kuin televisio- ja radiouutisissa, toimittajuuden merkitystä uutisten ihmiskuvalle sekä tasa-arvoasioita tai sukupuolirooleja käsittelevien teemojen näkyvyyttä. Joka kerta projektiin on osallistunut yli 70 maata. Projekti onkin laajin koskaan toteutettu gender-tutkimushanke. Vuoden 2005 projektiin osallistui 76 maata.

Suomessa toimittajakunnan sukupuolijakauma on tasainen mutta naisten osuus uutisten haastateltavista ja muista toimijoista oli vain 28 %. Tutkimuksen tulos naisten osuudesta uutisten toimijoina on samansuuntainen kuin Suomessa aiemmin toteutetuissa tutkimuksissa vuosilta 2002, 1989 ja 1995. Esimerkiksi politiikkaan liittyvien uutisaiheiden päähenkilöistä 15% oli naisia ja 85% miehiä. Uutisten asiantuntijoista 23% oli naisia, 77% miehiä. Tietyn tahon edustajista naisia oli 27%, miehiä 73%.

Tutkimuksen globaalissa vertailussa oli nähtävissä sama ristiriita kuin Suomen toimittajien ja toimijoiden sukupuolijakaumissa: toimittajina on yhtälailla miehiä ja naisia, mutta miesten näkyvyys toimijoina oli selvästi suurempaa. Toimittajan sukupuoli ei näyttänyt vaikuttavan jutun aiheeseen, eikä myöskään siihen, onko jutussa naistoimijoita. *Tutkimuksessa nähtiinkin naisten hiljainen näkymättömyys uutisten toimijoina suurimmaksi yksittäiseksi tasa-arvoa haastavaksi tekijäksi.*

Kansallinen mediatutkimus on listannut ns. kärkimedialehdet eli valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävät lehdet (33 kpl) lukijamäärän perusteella suuruusjärjestykseen. Toukokuussa 2007 tehdyssä tutkimuksessa yhdesäkään kärkimedialehdessä ei ollut naispäätoimittajaa, vaan kaikki 33 vastaavaa päätoimittajaa olivat miehiä. Tutkimustulos oli sama myös vuonna 2006. Kärkimedia edustaa 33 valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävää sanomalehteä ympäri Suomen. Kärkimedialehdet tavoittavat päivittäin yli 3,3-3,4 miljoonaa suomalaista.

2. Sukupuoli mainonnassa

Naiset ovat aliedustettuina ns. toimitetussa mediassa niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Mainonnan kuvituksessa ilmiö on kuitenkin päinvastainen, sillä naiset ovat mainonnassa yliedustettuina. Kaarina Määtän tutkimuksessa yleisaikakausi- ja naistenlehtien mainosten malleista naisia oli 78 % ja miehiä 22 %.

Feminiininen naisruumis on toiminut mainonnan pääasiallisena kehonkuvana. Mainontaa onkin arvosteltu sen tuottamasta kapeasta naiskuvasta sekä naisruumiin kaavamaisesta ja toistuvasta (hetero)seksualisoimisesta. Sukupuoliseksi olenoksi pelkistäminen sekä yliseksualisointi on liitetty nimenomaan naisten esittämiseen ja kuvaamiseen.

Feminiiniset naisesitykset ja maskuliiniset miesesitykset hallitsevat mainostilaa, ellei mainos pyri humoristiseen sukupuolivitsiin tai realismia korostavaan "taviksen" kuvaukseen. Myös mainosten perhekuvaukset sekä romanttiset kuvaukset ovat vahvasti heterokeskeisiä. Televisio-ohjelmissa jo

muutamien vuosien ajan vaikuttanut "homobuumi" ei ole juurikaan siirtynyt mainoksiin. Toisaalta mainonnasta puuttuvat yleisemminkin vähemmistöt, kuten esimerkiksi romanit, melko systemaattisesti. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna mainonnan stereotyyppiset nais- ja mieskuvat sekä heterokeskeisyys ei näytkään pelkästään tasa-arvokysymyksenä, vaan haasteena myös laajemman yhdenvertaisuusajattelun kannalta.

3. Sukupuoli stereotyyppisenä esityksenä

Sukupuolistereotyyppiset ovat yksinkertaistettuja odotuksia ja oletuksia naisten ja miesten luonteenpiirteistä ja heidän tehtävistään yhteiskunnassa. Stereotyyppinen rooliajattelu estää usein sen hahmottamista, että sukupuoli ei lähtökohtaisesti määritä yksilön muita ominaisuuksia tai kykyä suoriutua eri tehtävistä.

Viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtunut nopea teknologinen kehitys on kasvattanut yksilön arjessa kohtaamaa tietotulvaa. Tällöin myös tarve turvautua stereotyyppisiin yksinkertaistuksiin saattaa olla entistä suurempi, jotta ympäröivä, ärsyketäyteinen todellisuus näyttäytyisi helpommin hallittavalta ja hahmotettavalta. Voidaan myös kysyä, johtaako meitä ympäröivän informaatiomäärän kasvu myös mediassa ja mainoksissa esitettävien sukupuolistereotyyppioiden kärjistymiseen? Onko vain sattumaa, että mediassa esitetyt naiset edustavat nykyisin äärimmäisyyksiin vietyä laihuutta, alastomuutta ja haavoittuvuutta. Mielikuvaa haavoittuvuudesta saatetaan korostaa esimerkiksi hyvin niukalla ja paljastavalla vaatetuksella sekä korkeilla korkokengillä, joilla käveleminen, saati pakoon juokseminen olisi hankalaa. Miesten äärimmäisen maskuliinisuuden kuvaukset ovat usein naisten kuvauksien täydellisiä vastakohtia, järkälemäisiä lihaskimppuja.

4. Julkisen tilan pornografisoituminen

Pornografian asema on radikaalisti muuttunut mediassa viimeisen vuosikymmenen aikana. Internetin myötä pornon löytämisestä on tullut helppoa, ja sen kuluttaminen on anonyymia ja ilmaista. Pornografisoituminen näkyy myös julkisessa tilassa ja mainonnassa. Pornosta ja pornoistuneista ilmaisuista on tullut yhteiskunnallisesti aikaisempaa hyväksytympää ja esimerkiksi suomalaisissa tosi-tv-ohjelmissa on havaittu pornoteollisuuden ihanointia. Toisaalta taas pornografian elekieltä ja retoriikkaa on omaksuttu valtavirtakulttuurissa, jolloin muut mediat ovat alkaneet lainata pornon kuvastoa arkipäiväiseen kontekstiin.

Turun Kulttuurikeskuksen kansainvälinen kohtaamispaikka

Ongelmat tasa-arvoisen tiedonvälityksen toteutuksessa maahanmuuttajien kannalta

- tiedotus vaikeaselkoista (kapulakieltä, pitkiä lauseita, abstraktia kieltä, outoja käsitteitä ja lyhenteitä)
- väärä tiedotuskanava, kohderyhmää ei tavoiteta
- suuri osa maahanmuuttajista ei osaa hyödyntää nettiä Suomea koskevissa asioissa maahanmuuttajilla ei välineitä osallistua tai saada omaa ääntään kuuluville yhteiskunnassa, johtuen mm. puutteellisesta yhteiskunnan tuntemuksesta.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

Valtakunnallinen vammaisneuvosto VANE

Valtakunnallinen vammaisneuvosto kiittää mahdollisuudesta osallistua keskusteluun tasa-arvoisesta tiedonvälityksestä.

Teknistyvä ja visualisoitua ympäristö asettaa suuria haasteita esteettömän ja saavutettavan tiedonvälityksen toteutumiseksi. Todellisen tasa-arvon toteutumiseksi pitäisi vastata erilaisten ihmisten tarpeisiin ja tuottaa tietoa erilaisissa muodoissa kuten pistekirjoituksella, kuvailutulkauksena, viittomakielellä tai selkokielellä.

Tasa-arvoisen tiedonvälityksen edistämiseksi pitäisi kiinnittää huomiota ainakin seuraaviin asioihin:

1. Nettisivut esteettömiksi

Paljon elintärkeätä tietoa liikkuu nyt ainoastaan internetissä. Sivujen pitäisi avautua erilaisilla apuvälineillä, esim. pdf-aineistot. Myös verkkopankkien vaihtuvat tunnusluvut ovat vain painettuina. Näkövammaisten keskusliiton Celiakirjasto testaa sivujen esteettömyyttä. Tiehallinto on tehnyt aloitteen viittomakielisen tiedotusanimaation toteuttamiseksi.

2. Tiedotteet ja esitteet selkokielellä

Selkokielelle muokatut esitteet ja tiedotteet palvelisivat monia vammaisryhmiä ja maahanmuuttajia, jotka opettelevat suomea.

3. Liikkuminen ja asioiminen esteettömäksi

Liikennevälineisiin pitäisi saada yhteyslinja- ja pysäkkikuulutuksia, sekä teksti-että ääniversioina. Erilaisten asiointipaikkojen vuoronumerojärjestelmän pitäisi toimia tarvittaessa myös auditiivisesti.

Hipaisukosketuksella toimivat laitteet tuottavat ongelmia näkö- ja liikuntarajoitteisille henkilöille.

4. Vammaisten edustus tiedon tuottamisen järjestelmiin

Vammaisnäkökulman saamiseksi tiedonvälityksen kaikille tasoille pitäisi vammaisten henkilöiden saada osallistua myös tiedon tuottamisen prosesseihin. Vammaisten edustus pitäisi saada mukaan sekä median että julkishallinnon tiedotustyöhön.

[VANE:n esitteen teksti]

KOHTI ESTEETÖNTÄ TIEDOTTAMISTA

Jokaisella ihmisellä on oikeus saada itseään ja ympäristöään koskevaa tietoa. Tiedon avulla hän voi vaikuttaa, mitä hänen ympärillään tapahtuu ja sen avulla hallita omaa elämäänsä.

Jos olet kunnan virkamies tai toimihenkilö:

- Oletko pohtinut sitä, miten tekemäsi joka kotiin jaettavat tiedotteet ja opaskirjaset ovat erilaisten ihmisryhmien käytettävissä?
- Miten eri tavoin vammaiset ihmiset voivat saada niistä tarvitsemansa tiedon?
- Oletko ajatellut, että kehitysvammaiset henkilöt voivat haluta elää ekologisesti oikein ja lajitella kotitaloudessa syntyvät roskat? Tiedäthän, että valitsemasi tiedottamistapa määrittelee sen, miten kehitysvammaisen ihmisen selviää jätteiden lajittelua käsittelevän oppaan tulkinnasta ja pystyy suorittamaan käytännössä lajittelun.
- Mitä teet, jotta sokea henkilö voi tutustua joka syksyiseen kansalaisopiston kurssitarjontaan? Sokealle henkilölle kurssitarjonta on saavuttamatonta tietoa, koska kurseista kertova kirjanen ilmestyy vain mustavalkoisena, painettuna esitteenä. Näkövammaisilla on paljon kiinnostusta itsensä kehittämiseen ja virkistävään harrastetoimintaan, jos tieto vain olisi heidän ulottuvillaan.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

VANE:n vastauksen liitteenä tulivat vastaukset seuraavilta vammaisjärjestöiltä.

- Selkotavoiteohjelma (Selkokeskus)
- Näkövammaisten keskusliitto
- Kuurojen Liitto ry.
- Föbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.

Myös valtionhallinto tiedottaa

Valtionhallinnon tiedotteissa ja oppaissa on paljon asioita, joiden välittäminen mahdollisimman monien kansalaisten tietoon olisi tärkeää. Voisitko itse ajatella pärjääväsi ilman tietoa lakiuudistuksista tai autoilua koskevista säännöksistä? Vammainen ihminen joutuu monesti elämään ilman tätä tietoa!

Pysähdy - nyt sinulla on mahdollisuus pohtia näitä asioita!

Joka kotiin jaettavat kunnalliset tai valtionhallinnon tuottamat tiedotteet ovat ihmisten kansalaisoikeuksien toteuttamisen näkökulmasta tärkeitä.

Se, että niiden välittämä tieto on eri ihmisryhmien saavutettavissa, tulisi varmistaa. Erilaiset vammat estävät monesti tavanomaisen painotuotteen hyödyntämisen. Siksi tiedotteista tulisi tuottaa eri vammaisryhmille soveltuvia versioita.

Suomen perustuslain (731/1999) 6 §:n mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tämä sääntö on sovellettavissa myös tiedon tuottamiseen.

Vammaisia ihmisiä ei ole lupa asettaa eriarvoiseen asemaan, myös tiedottamisen on palveltava heidän tarpeistaan. Kuntalain 29 § todetaan, että "Kunnan on tiedotettava asukkaalleen kunnassa vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Kunnan on laadittava tarvittaessa katsauksia kunnan palveluja, taloutta, ympäristönsuojelua ja maankäyttöä koskevista asioista. Asukkaille on myös tiedotettava, millä tavoin asioista voi esittää kysymyksiä ja mielipiteitä valmistelijoille ja päättäjille."

Samassa pykälässä todetaan lisäksi, "Milloin kunnan tehtävä on annettu yhteisön tai säätiön hoitettavaksi, kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkaalleen yhteisön tai säätiön toiminnasta." Kuntalaki edellyttää, että asioista tiedotetaan saavutettavalla tavalla. Vammaisten ihmisten näkökulmasta tämä tarkoittaa monimuotoista tiedottamista.

Tiedon saavutettavuus eri vammaisryhmille

Kuulovammaisille tai kuuroille ihmisille

- esimerkiksi radion välittämän tiedon hyödyntäminen voi olla mahdotonta. Samoin television kautta välittyvän informaation saavutettavuus on vaikeaa ilman tekstitystä. Myöskään painettu tieto ei ole kuurojen omaa äidinkieltä (viittomakieltä), vaan suomea. Siksi viitotut videotiedotteet ovat kuuroille tärkeitä. Niitä voidaan tuottaa laajakaistatekniikkaa hyväksikäyttäen internetin välityksellä. Myös kamerakännykkä tuo uusia mahdollisuuksia tulkkitoimintaan.

Kuurojenliitto tarjoaa asiantuntija-apuaan kuuroille soveltuvien tiedotteiden tuottamisessa. Lisätietoja www.kl-deaf.fi

Näkövammaisen ihminen

- joutuu usein elämään sen tiedon varassa, jota näkevät kanssaihmiset hänelle välittävät. Omaehtoinen tiedon saanti kuuluu myös näkövammaisten ihmisten perusoikeuksiin. Siksi heille on tuotettava tietoa joko piste-kirjoituksella, isokirjoituksella, äänitteinä tai elektronisessa muodossa.

Näkövammaisten keskusliitto ja sen alueyhdistykset muuntavat mielellään valtionhallinnon ja kuntien tuottamat tiedotteet eri näkövammaisryhmille sopivaan muotoon.

Lisätietoja www.nkl.fi

Kehitysvammaiset tai puhevammaiset ihmiset

- eivät aina pysty hyödyntämään jokapäiväisiä viestintämenetelmiä. Puhevammaisten voi olla vamman laadusta riippuen vaikeaa tuottaa ja ymmärtää puhuttua ja kirjoitettua kieltä. Siksi tiedotteissa tulisi käyttää lyhyitä, selkeitä virkkeitä ja aiheeseen liittyvää kuvitusta, joka tukee tekstin ymmärtämistä. Tiedotteen sisältöön, rakenteeseen ja kieleen liittyvien esteettömyysoikeuksien huomioiminen parantaisi kaikkien sellaisten ryhmien asemaa, joilla on ymmärtämisen ongelmia.

Asiantuntija-apua antaa Kehitysvammaliiton Selkokeskus www.kehitysvammaliitto.fi

Entäs tiedonvalttie netti?

Internetin merkityksen kasvaessa jatkuvasti on entistä tärkeämpää tarjota kaikille esteetön pääsy verkkosivustoille. Erityisesti julkisen sektorin ylläpitämien ja tuottamien verkkosivujen esteettömyyden varmistaminen on tärkeää, koska sillä taataan kansalaisten tasavertainen asema tietoyhteiskunnassa.

Esteetöntä ja saavutettavaa sisältötuotantoa edistämään ja ohjaamaan on luotu useita ohjeistuksia ja standardeja, joita noudattamalla voi varmistaa sisällön olevan kaikille käyttäjille saatavilla.

Tiedon saavutettavuuden on oltava riippumaton käytettävän selaimen tyypistä, käyttöympäristön asettamista rajoituksista, käyttäjän toimintakyvystä tai vammaisuudesta taikka muista käyttäjän yksilöllisistä ominaisuuksista.

Standardien noudattaminen on erityisen tärkeää siksi, että useiden apuvälineiden toiminta perustuu voimassa oleviin suosituksiin.

Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry (TIEKE ry) on tuottanut sähköisen oppaan esteettömistä verkkosivuiista. TIEKEN esteettömyysmateriaalit löytyvät osoitteesta:
www.tieke.fi/verkostot/ict_kluste-ri/ict_klusterin_teemoja/esteettomyys

Myös Valtakunnallinen vammaisneuvosto www.vane.to antaa apua saavutettavuuteen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa.

Liikenne- ja viestintäministeriön sähköisen viestinnän esteettömyysstrategia sisältää paljon arvokasta tietoa ja ohjeita sähköisen viestinnän saavutettavuuden parantamiseksi. Siihen kannattaa tutustua. www.mintc.fi.

*Valtakunnallinen vammaisneuvosto
Riksomfattande handikapprådet*

Valtakunnallinen vammaisneuvosto
Käyntiosoite Kirkkokatu 14, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. 09 16001 (vaihde)
Puh. 09 1607 4313
Fax 09 1607 4312
Sähköposti vanen.posti@stm.fi
Kotisivut www.vane.to

Vähemmistövaltuutetun toimisto

Vähemmistövaltuutetun toimiston näkemyksiä tiedonvälityksen ongelmakohdista

Vähemmistövaltuutetun toimistossa nähdään nykyinen kehitys tiedonvälityksessä monin osin ongelmalliseksi erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen näkökulmasta.

Vastauksista on poistettu lähettäjän tarkat yhteystiedot sekä muu ei-julkaistavaksi tarkoitettu aines. Vastauksia ei ole toimitettu asiasisällön suhteen.

Kirjallisen tiedon ja luetun ymmärtämisen korostuminen kommunikaatiossa

Suomalainen tiedonvälitys korostaa kirjallisen tiedon levittämistä ja ymmärtämistä, kun monissa kulttuureissa on totuttu suullisen informaation ensisijaisena ja luotettavana lähteenä. Maahanmuuttajilta saattaa puuttua valmiudet suomalaisen / länsimaisen tiedonvälityksen seuraamiseen. Kyse ei ole vain kielestä vaan siitä minkälaista tietoa pidetään totuudenmukaisena ja luotettavana. Erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien lähtökohdat, tavat ja tottumukset tulee huomioida huolehdittaessa tiedon perillemenosta. Kaikissa tapauksissa julkaistu tieto ei ole annettu tieto. Tässä mielessä esimerkiksi sidosryhmätyö voi olla tärkeä tiedonvälitystä täydentävä keino.

Kieli

Suomen tai ruotsin tai muiden tarjolla olevien kielten hallitseminen on ongelma erityisesti maahanmuuttajille. Yleensä peruspalvelut ja infon saa vain suomen, ruotsin ja englannin kielellä. Kieltä taitamaton jää vaille olennaista tietoa eikä saa tarvittavaa tietoa eikä voi osallistua tiedonvälitykseen, hankkia tietoa eri tukimuodoista, omista oikeuksista tai velvollisuuksista. Myös selvityksen tai hakemuksen tekeminen tarvittaessa on hankalaa. Eri kieliversioiden tuottaminen on siksi tärkeää..

Asioiden sujuvuuden varmistaminen eri kieliversioiden toteuttamisen lisäksi myös kielen oppimista ja sen aktiivista käyttöä tulisi tukea nykyistä paljon

enemmän. Yhteiskunnan tulisi ehdottomasti lisätä ja tukea suomen ja ruotsin kielikursseja moninkertaisesti nykyiseen verrattuna ja tarjota kursseja, joihin myös työssä käyvät pystyisivät osallistumaan.

Monikielisuuden huomioiminen tiedottamisen suunnittelussa ja tiedonvälityksessä

Erityisryhmät huomioivan tiedonvälityksen ja tiedottamisen toteuttamisessa tulee ottaa huomioon se, että perustieto ja tärkeät ajankohtaiset asiat saadaan kohderyhmän tietoon riittävän nopeasti. Asia tulee erityisen ajankohtaiseksi työperäisen maahanmuuton lisääntyessä uuden hallitusohjelman myötä. Eri kieliversioiden saatavuus ja nopea päivitettävyyden on keskeistä. Vähimmäisvaatimus voisi olla, että olennainen perustieto on saatavilla asiakkaan hyvin ymmärtämällä kielellä, esim muutaman vuoden välein painettavien esitteiden muodossa. Ajantasaisen tiedon päivittämisessä taasen internet on keskeisessä asemassa.

Nykyään ovat yleistymässä internet –julkaisujärjestelmät, joissa monikielisyys ja kieliversioiden päivittäminen voidaan toteuttaa joustavammin ja eri kirjainjärjestelmillä. Tärkeää kokonaisuuden suunnittelussa on, että saatavilla oleva tieto on ajantasaista ja että eri puolille tiedonvälitysketjua ei jää makaamaan vanhentunutta eli väärää tietoa.

Sähköisten palvelujen yleistymisen on kaksiteräinen miekka

Erityisryhmät tarvitsevat paljon tukea ja heille sopivalla tavalla annettua tietoa. Erityisesti on pulaa palvelupisteistä, joista maahanmuuttajat saisivat keskitettyä tarvitsemaansa tietoa. Tällaiset palvelupisteet puuttuvat lähes kokonaan. Poikkeuksena on esimerkiksi Helsingissä kaupungin maahanmuuttajien palvelupiste.

Tilannetta saattaa vaikeuttaa, että sähköinen tiedonvälitys ja sähköisten palvelujen kehittäminen esimerkiksi viranomaispalveluissa antaa palveluja suunnitteleville ja toteuttaville tahoille perustelun vähentää asiakasneuvonnan resursseja. Erityistä tukea tarvitsevan asiakasryhmän kokemukseksi saattaa muodostua, että se uusien etäpalvelumuotojen ja sähköisen asioinnin aikana joutuu heitteille, jos on kykenemätön selvittämään asiaansa sitä hoitavan tahon / henkilön kanssa. Eräät sosiaalialan edustajat ovat jo esittäneet kysymyksen siitä, onko resurssoinnin järjestely nykyisin keinoin nähtävä merkinä tinkimisestä palvelujen perustasossa.

On myös paradoksaalista, että resurssien siirtäminen sähköiseen asiointiin saattaa vaikuttaa erityisen negatiivisesti alueilla, joissa asiakaspalveluun resurssointi on ennestäänkin ongelmallista. Siten tiedonvälityksen tehostamiseen ja saatavuuden parantamiseen tähtäävät toimet saattavatkin lisätä alueellista eriarvoisuutta.

Internet ja rasismi

Internet mahdollistaa rasistisen materiaalin julkaisemisen ilman että tekijä saadaan selville. Vähemmistövaltuutettu onkin huolestunut internetissä lisääntyvästä rasistisesta materiaalista ja kirjoittelusta, joka tarkoituksellisesti luo maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä kohtaan vihamielisen ja uhkaavan ilmapiirin. Tarkoitus ei ole kuitenkaan puuttua mielipidevapauteen, esimerkiksi maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvaan kirjoitteluun, vaan selkeästi sananvapauden rajoja rikkovaan aineistoon.

Internetissä esiintyvään rasismiin puuttuminen on perusoikeuksia koskettava ja lainsäädännöllisesti monimutkainen kokonaisuus. Nykyisen lainsäädännön puitteissa keskeisessä asemassa on ylläpitäjien ja palveluntarjoajien omaaloitteisuus ja aktiivisuus sivustoilla esiintyvän rasistisen aineiston suodattamisessa ja poistamisessa.

Liite 3 – TJNK:n ohjelmatarjonta

Perjantaina 5.10.2007, klo 11.30–12.45, Seminaaritila 1–2

Tasavertaisen tiedonvälityksen haasteet -seminaari

Toteutuuko tasavertaisuus suomalaisessa tiedonvälityksessä?

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaate edellyttää tasavertaista tiedonvälitystä kaikille väestöryhmille. Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta järjestää Turun kirjamessujen yhteydessä seminaarin, joka etsii ongelmakohtia ja ratkaisumalleja tasavertaiseen tiedonvälitykseen.

Seminaarissa esiintyvät toiminnanjohtaja **Burhan Hamdon** Hakunilan kansainvälisestä yhdistyksestä, asiamies **Jarmo Häkkinen** Suomen Journalistiliitosta, valtakunnallisen vammaisneuvoston pääsihteeri **Sari Loijas** sekä johtaja, päätoimittaja **Hannu Virtanen** Selkokeskuksesta.

Lauantaina 6.10.2007, klo 15.00–15.30, Kirjakahvila

Kolme tarinaa tiedonvälityksestä –lavakeskustelu

Oikeus hankkia, vastaanottaa ja tuottaa tietoa kuuluu jokaiselle!
Miten uussuomalaisten osallisuus tiedontuottamisessa onnistuu nyky-Suomessa?

Keskustelijoina toimittaja **Maila-Katriina Tuominen**, koulutuspäällikkö **Atanas Aleksovski** ja toimittaja **Abdi Wali Hashi**.

Sunnuntaina 7.10.2007, klo 15.20-15.50, Kirjakahvila

Muunmaalaisuuden kuva suomalaisessa populaarikulttuurissa -lavakeskustelu

Populaarikulttuuri heijastaa kansakunnan ja ajan ilmiöitä. Miten muukalaisuutta on kuvattu kotimaisessa viihdetarjonnassa; heijastuuko uussuomalaisuus nykytarjonnassa? Opimmeko viihteen avulla hyväksymään omat ennakkoluulomme ja toiset kulttuurit?

Keskustelijoina elokuva- ja televisiotieteen dosentti **Veijo Hietala**, näyttelijä **Kaisla Löyttyjärvi** ja lukiolainen **Ulla Bang**.

TJNK:n messuosasto A56

luotettavuus
tuoreus
selkeys
rehkeys

luotettavuus
tuoreus

luotettavuus
tuoreus
selkeys
rehkeys

selkeys
rehkeys

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta
Hallituskatu 2 B
00170 Helsinki
p. (09) 2286 9236
info@tjnk.fi
<http://www.tjnk.fi>